

Nr 2 2013

KUSTPOSTEN

— *Organ för KA 2:s Kamratförening* —

KUSTPOSTEN

Organ för KA 2:s Kamratförening

Nr 2 2013 årgång 77

Utges av KA 2:s Kamratförening

Ansvarig utgivare: Peter Glimvall

Redaktionskommitté: Kent Alritzson,
Ulf Sejlert, Jan-Åke Samuelsson,
Gustav Karlsson

Layout: DAG ÅSHAGE
telefon: 0455-482 18

Omslagsbild:

HMS Carlskrona möts av Polenfärjan
på väg mot Gdynia!

Foto: Lars Andersson

Kamratföreningen styrelse

Ordförande: Peter Glimvall
Vice ordförande: Kent Alritzson
Sekreterare: Kent Alritzson
Vice sekreterare: Yvonne Wirbrand
Kassör: Sune Persberg
Ledamot: Göran Göransson
Suppleanter: Olle Melin
Erling Holmberg
Klubbmästare: Lars Iger
(adjungerad till styrelsen)

Kamratföreningens adress

KA 2:s Kamratförening
Box 527
371 23 KARLSKRONA
Telefon: 0455-47542 (v sekr)
epost: yvonne.wirbrand@telia.com
Postgiro: 9 80 67 - 2
Bankgiro: 5584-9483
Medlemsavgift: 125 kronor

Kamratföreningens utbud av KA-produkter

Medlemsnål	45:-
Slips KA 2	50:-
Slips KA	50:-
Livrem	120:-
Manchettknappar KA	150:-
KA 2 Idrotthistoria, Nattlig patrullorientering	30:-
Eskil Nyström och Marinens Hemvärnsmusikkår Kassett	60:-
Vykort Kungsholms fort (4 st)	10:-
Vykort Rosenholm (3 st)	10:-
CD Karlskrona Kustartilleriregemente	100:-

Ring kassören Sune Persberg för beställning
telefon 0455-274 56

Varorna levereras, när betalning skett.

Om varorna skickas tillkommer porto minst 20 kronor.

Plusgiro: 98067 -2

Bankgiro: 5584-9483

Bildhäfte om KA 2

förläggningsplatser

Häftet kostar 60 kr och vill Du ha det
hemskickat tillkommer porto om 10
kronor. Du kan beställa genom att sätta
in 70 kr på postgiro 97 05 88-0

Gräsvik och dess historia

Boken kostar
60 kronor plus porto

Befästningspark Karlskrona

Boken kostar
50 kronor plus porto

KA 2-boken

kostar 100 kronor
plus porto
60 kronor

KA 2 kamrater!

Så har vi återigen kommit fram till ett årsslut och kan konstatera att julen redan står för dörren. Det är dags att summera året som gått och förbereda sig för vad som komma skall när ett nytt och oförbrukat år rings in inom kort. Vi i KA 2-kamratförening lägger ett verksamhetsår i traditionens tecken till handlingarna. Vi har med god tillslutning genomfört årsmöte, vårutflykt, grillfest med Flotans män och nyss ett höstmöte med ett mycket intressant föredrag om Karlskronas framtida utveckling. Styrelsen har också påbörjat planeringen för det kommande året och en verksamhetsplan kommer att presenteras för er alla senast i början av 2014.

Men nu är det först dags att fira en traditionell jul med nära och kära. Många av oss sitter väl i skrivandes stund och funderar över vilka val vi skall träffa avseende julklappar, julmat, vilka vi skall umgås med på julafton, om vi skall resa bort eller stanna hemma. Även vår överbefälhavare funderar över Försvarsmaktens, och därmed Sveriges, framtid. I valet mellan kvantitet och kvalitet har ÖB beslutat att för egen del förorda kvalitet. Det är säkert många med mig som funderar över begreppet kvantitet kopplat till vad som idag återstår av Försvarsmaktens förband och förmågor, och om det verkligen är ett alternativ. Om vi krymper ytterligare, vad finns då kvar?

Återigen, som så många gånger förr, är utgångspunkten när Försvarsmaktens framtid diskuteras de ekonomiska (ytterst begränsade) ramarna. Förhoppningen att det är omvärldsutvecklingen och strategiska överväganden som avgör Försvarets storlek och organisation, förmågor och beredskap har återigen kommit på skam. Nej, vi står här igen och stampar med utgångspunkt i de drygt 40 miljarder kronor som försvarsbudgeten i princip statiskt har omslutit sedan decennier tillbaka.

Enligt Försvarsmaktens perspektivstudie som kom så sent som 1:e oktober i år och som blickar 10-20 år in i framtiden, så finns det två alternativa vägar att gå. Det ena alternativet är att satsa på vissa högteknologiska förmågor som t.ex. offensiv och defensiv cyber/IT-krigföring, rymdbaserade förmågor för samband, underrättel-

ser och navigation samt obemannade system och skydd mot kryssningsrobotar. För att finansiera ett slikt alternativ krävs att andra förband och förmågor avvecklas.

Det andra alternativet består i att vidmakthålla nuvarande insatsorganisation och acceptera att materielen ej uppdateras och utvecklas. Detta innebär att efterhand kan förbanden endast utgöra en grund för att återskapa en operativ förmåga.

I valet mellan alternativen enligt ovan förordar således ÖB det första, med ett "mindre och vassare försvar", som mantrat nu låtit under flera år.

Även lokalt blåser det snålt i försvarsfrågan. Återigen är Marinens musikkår hotad av nedläggning. Det var inte många år sedan denna kår räddades från nedläggning, tack vara ett massivt stöd från allmänheten över hela världen och ett frenetiskt arbete från engagerade politiker, beslutsfattare och debattörer. Men nu är det dags igen, och alla vi som uppskattar denna musikkår och ser den som en omistlig del av världskulturarvet, den levande örlogsstaden Karlskrona, får återigen kavla upp armarna och klargöra för makthavarna i Stockholm att det finns ett land och folk utanför huvudstaden som också har behov och önskemål om militärkultur i denna form. Karlskronavarvets framtid som en del av den tyska koncernen "Thyssen Krupp", och beställningar av kommande ubåtssystem har också väckt stark oro den senaste tiden.

Låt oss slå fast – Försvarsmakten måste ges ökade resurser och ekonomisk kompensation för att täcka de faktiska kostnaderna och rusta sig för den omvärldsutveckling vi kan se i vårt närområde i allmänhet och på andra sidan Östersjön i synnerhet!

Avslutningsvis vill jag tacka er alla för förtroendet att tillsammans med övriga styrelseledamöter leda vår förening under året som gått och samtidigt önska er, era nära och kära en riktigt

GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR!

Peter Glimvall

Nedläggningshot mot Marinens Musikkår

När detta skrivs i mitten av november finns ett mycket starkt hot mot Marinens Musikkår. Denna gång kommer inte hotet från öster utan från norr. Livgardet i Kungsängen har nämligen till ÖB föreslagit, att Marinens Musikkår skall läggas ner. En storm av protester, inte bara från Karlskrona, utan från hela landet har redan hörts i olika sammanhang.

Marinens Musikkår består av 30 anställda musiker och en liten administrativ grupp på en handfull personer. De disponerar idag mycket ändamålsenliga lokaler placerade i gamla kasernområdet Sparre.

Om musikkåren läggs ned, kommer en mer än trehundra år gammal tradition att gå i graven. Man vet, att det funnits amiralitetsmusikanter i Karlskrona redan på 1680-talet och man vet också, att en musikkår medverkade vid Kungl. Amiralitetskyrkans invigning den 20 september 1685. Förmodligen har musikerna funnits på plats redan från 1680 och bl.a. medverkat i Kungl. Amiralitetsförsamlingen, som bildades 1681.

Via organisationsenheter som Amiralitetet, Volontärregementet, Sjöartillerikåren, Sjöartilleriregementet, Marinregementet och Skeppsgossekapellet bildades Flottans Musikkår 1862. Sedan dess har ett antal organisationsutredningar påverkat musikkåren. Perioden 1971 – 1993 var kåren civil, men med uppgifter för Försvarmakten.

Den 1 juli 1993 återtog Försvarmakten Marinens Musikkår från Musik i Blekinge och blev då landets enda militärmusikkår med fast anställda musiker.

Sedan dess har kåren varit hotad ett antal gånger, men alltid lyckats rida ut stormen.

Utan tvekan är Marinens Musikkår en nationell angelägenhet. Som försvarsmusikkår står kåren i huvudsak på två ben – Musik till staten (s.k. statsceremoniell verk-

samhet) och musik för Försvarmakten, som kan vara ceremonier, underhållning m.m.

En viktig uppgift är också att vårda och förvalta den svenska blåsmusiktraditionen, ett arbete som betyder oerhört mycket för bl.a. landets hemvärnsmusikkårer (ett trettiotal) samt för alla de amatörmusikkårer, som finns runtom i Sverige.

Förutom alla ceremoniella spelningar som högvakt, medaljceremonier, avresor och hemkomster för örlogsfartyg genomför musikkåren cirka 50 konserter per år fördelade över hela landet, även om det finns en viss övervikt för Sydsverige. Musikkåren har också vid många tillfällen medverkat i Sveriges internationella uppdrag med spelningar i olika operationsområden samt deltagit i många andra internationella framträdanden, t.ex. Tattoo.

Sammanfattningsvis kan då sägas om Marinens Musikkår

- Den är en nationell angelägenhet
 - Den är landets enda militärmusikkår med obruten historia sedan 1680-talet
 - Den förvaltar och utvecklar det blåsmusikaliska kulturarvet och räknas som en av världens främsta blåsorkestrar
 - Den har en samlad erfarenhet och stor kunskap inom sitt kulturområde
 - Den kan snabbt verka i det civila samhället
 - Den är en förebild och en inspirationskälla för svensk och internationell blås- och militärmusik
 - Den är ett effektivt PR-vapen för Försvarmakten
- Musikerna är självklart besjälade av uppgiften att spela musik för försvaret

Man kan också fråga sig, om musikkåren kanske hör bättre hemma under Kulturdepartementet.

*Marinens Musikkår utanför
Marinmuseum i Karlskrona.
Foto Anders Abrahamsson*

I samband med den turbulens som rådde i början av 1990-talet, då musikkåren ifrågasattes av huvudmannen Musik i Blekinge, bildades föreningen Marinens Musikkårs Vänner. Idag har föreningen flera tusen medlemmar runt hela landet. Föreningen bidrog verksamt till, att kåren efter drygt 20 år i exil återbildades till Försvarsmakten 1993.

Vad, som nu krävs, är en ordentlig utredning och inte bara några penndrag i en personaltabell. Det finns uppenbara brister i förslaget t.ex. en konsekvensutredning, en ekonomisk analys och mycket annat.

Du kan påverka processen, t.ex. genom brev och mail till ÖB och Försvarsministern enligt följande

General Sverker Göransson, HKV, 107 85 Stockholm.
Email: exp-hkv@mail.se

Försvarsdepartementet, Karin Enström, 103 33 Stockholm. Email: Gå in på Försvarsdepartementets hemsida och klicka på: e-post karin.enstrom

Men Du kan också gå in på musikkårens hemsida bevarammk.se och där uttala Ditt stöd

Marinens Musikkår är en nationell angelägenhet, som till varje pris måste finnas kvar!

Olle Melin

Marinens musikkår - återigen hotad!

Det är med stor besvikelse vi återigen kan konstatera att Marinens musikkår (MMK) står inför ett hot om nedläggning!

Det är ytterst märkligt, det finns tydligen tre företeelser i vår örlogsstad som ständigt står i skottgluggen för makt-havarna i huvudstaden och som de ser som möjliga objekt att lägga ner för att punktera Karlskronas status som marinens huvudbas: Dyktanken, Kungsholms fort och Marinens musikkår. Dyktanken är efter försvarsbeslutet 2004 (FB 04) förankrad i örlogshamnen tillsammans med det då etablerade dykeri- och navalmedicinska centrumet (DNC), Kungsholms fort säkerställdes senast 2010 då det beslutades i Högkvarteret att fortet alltjämt skulle kvarstå i statlig ägo och nyttjas av framförallt Marinbasen, dock ej för förbandsutbildning, och Marinens musikkår som ännu en gång är föremål för förslag till avveckling.

Senast det begav sig var 2008 då kåren också var allvarligt hotad av nedläggning. Den 9 december det året bestämdes dock att Marinens musikkår ej skulle läggas ned och att kåren skulle fortsätta att vara förlagd till Karlskrona och vara en av tre återstående musikkårer inom Försvarsmusikcentrum. Försvarsmaktens dåvarande produktionschef Jan Salestrand sa i en kommentar: "En flytt av Marinens musikkår till Stockholm medför uppenbara risker för kompetensförluster som vi inte med säkerhet kan omhänderta".

Regeringens förslag i budgetpropositionen hösten 2009 innebar att Marinens musikkår tills vidare stannade kvar i Karlskrona, men att Försvarsmusikcentrum avvecklades som en fristående enhet och istället blev enheten Försvarsmusiken (FöMus) inom livgardet (LG) den 31 december 2009. Livgardet blev därmed administrativt hemförband för Marinens musikkår, Arméns musikkår och Livgardets dragonmusikkår, även om Marinens musikkår fortsatte att vara stationerad i Karlskrona.

Men nu, 2013, är det åter dags för avvecklingsförslag av Marinens musikkår. I början av september nåddes musikkåren av beskedet att det fanns ett besparingsförslag att minska musikverksamheten inom Försvaret med 37 tjänster. En av Försvarsmaktens musikkårer skulle försvinna. Med historisk tillbakablick och kunskap om persongalleriet i toppen på Högkvarteret, behövde inte funderingarna ta lång tid innan man insåg vilken musikkår man i Stockholm tänkte på.

Det är en ynkedom utan like att Sverige inte kan anse sig ha råd med åtminstone tre (3!) militärmusikkårer, och att en av dem kan vara stationerad utanför Stockholm. Så här uttrycker sig t.ex. Petter Sundkvist, professor i dirigering vid musikhögskolan i Piteå: "*En ynkedom och nationell skandal(- Ett försvar kan rimligen inte enbart bestå av vapen. Upprätthållandet av en nationell identitet och självkänsla borde också vara viktiga delar i ett försvar. Att Marinens Musikkår varit och är en viktig del i vår identitet, självkänsla och vårt kulturarv är odiskutabelt. Att Sverige som nation inte skulle ha råd att behålla den sista kvarvarande militärmusikkåren med en obruten historia sedan 1685, är inget annat än en ynkedom och nationell skandal.*"

Alla ni som vill göra en insats för bevarandet av Marinens musikkår har en möjlighet. Gå in på hemsidan "www.bevarammk.se" och skriv liksom över 15 000 andra på protestlistan. Det är nu det avgörs - ställ upp för vår militärkulturhistoria, vår identitet och vår framtid! Rädda Marinens musikkår!

Peter Glimvall

Ubåtshallen tar form

Ubåtshallen på Stumholmen börjar ta form. Vid årsskiftet 2013 – 2014 ska hallen vara klar att överlämnas till Marinmuseum, som då har ett knappt halvår på sig att bygga utställningarna, om dessa ska vara färdiga till invigningen på nationaldagen 2014.

Det är Statens fastighetsverk under ledning av projektledaren Maria Lundkvist, som ansvarar för bygget. Efter hallens färdigställande kommer förvaltningen av byggnaden skötas av fastighetsverkets Karlskronakonator.

Projektet startade redan 2008, då arkitekten Björn Malmström fick uppdraget att rita en hall, som passade in i Marinmuseets stora byggnad. Malmström ritade då en byggnad, som till hälften var nedsänkt under markytan. Förslaget ansågs för dyrt och hela projektet lades på is för att återupptas 2010. Då visste man, att marinen ville skänka ubåten Neptun och ett antal lobbyister hade också agerat under tiden, bl.a. Ubåtsklubben Hajen med sin ordförande, kommandör Björn Hamilton i spetsen. Bl.a. erhöll man EU-bidrag för den fortsatta planeringen.

Arkitekten Björn Malmström ”lyfte” helt enkelt den ursprungliga ritningen till marknivå. Malmström hade vid ritandet av byggnaden haft korvetten Visby som förlaga.

Projekteringen pågick till november 2011 och i mars 2012 startade arbetet med grundplattan, där man slagit ner 270 pålar. Plattan är ½ meter hög och av armerad betong. I september 2012 anlände ubåten och känslan bland grundläggarna var väl som för rallarna, som hade talet flåsand i nacken.

Under perioden oktober 2012 – mars 2013 gjordes stålstommen och placerades 140 betongelement, av vilka endast två var lika. Formen på hallen ställde till vissa problem liksom den stränga vintern 2013.

Under perioden mars – december 2013 skedde installationer, takuppbyggnad m.m.

Tak och vissa väggar (skillnaden ibland svår att avgöra) kläs i rostfri plåt av en mycket speciell kvalitet. När plåtarbetena är klara, kommer arbetet med stora tunga glaspartier.

Arbetet har hittills sysselsatt mellan 15 och 20 personer med olika yrkesinriktning.

Sedan återstår för Marinmuseum att bygga utställningarna. Marinmuseums kommunikatör, Joakim Johansson, berättade, att mycket av de kommande utställningarna ännu är hemligt. Huvudattraktionen är ju självklart de båda ubåtarna, Hajen från 1904 och Neptun från 1980. Neptun hade för övrigt en viktig uppgift i det kalla kriget men kanske framför allt i samband med U 137 grundstötning 1981.

De kommande besökarna kommer att erbjudas närkontakt med de två ubåtarna. Det kommer att bli en im-

ponerande upplevelse, som ska förstärkas av modern gestaltning, ljud- och ljusspel, högklassiga utställningar, hands-on-stationer och dramatiserade visningar med berättelsen i centrum. Möjligheten att gå ombord på ubåten HMS Neptun blir utställningens höjdpunkt.

Idag passerar knappt 250 000 besökare dörarna till Marinmuseum varje år. Med den nya upplevelsen i ubåtshallen beräknas ytterligare 30 000 att lockas till museet. Marinmuseum ska vara av nationellt intresse och locka intresserade från hela Sverige men också från utlandet.

Museet ser framför sig bl.a. barnfamiljer men också ”nördar” kring krigsfartyg.

Vad kostar kalaset? Regeringen har som lån anvisat 100 000 miljoner kronor och till detta kommer EU-bidrag på knappt 7 miljoner. Enligt projektledaren räcker pengarna. Byggekostnaden innebär, att Marinmuseum årligen kommer att betala 5,6 miljoner i hyra.

Flytten av ubåtarna och byggandet av utställningarna kommer att bekostas genom befintligt anslag, europeiska regionala utvecklingsfonden, bidragsgivare och sponsorer. Den framtida driften och hyran finansieras främst genom ökade intäkter.

”Det känns fantastiskt att Sverige och Karlskrona snart får sin ubåtshall. Vi tror och hoppas, att den kommer att bli ett riktigt lockbete för Marinmuseum. I en fantastisk byggnad kan vi erbjuda närkontakt med en komplett ubåt från kalla kriget och en ny spännande utställning för hela familjen”, säger Richard Bauer, museichef vid Marinmuseum.

Olle Melin

Kortfakta

Bygghere	Statens fastighetsverk
Arkitekt	Björn Malmström, HMXW arkitekter
Projektering	2010 – 2012
Första spadtag	23 februari 2012
Neptuns transport till museet	4 september 2012
Överlämning till Marinmuseum	1 januari 2014
Invigning och öppning	6 juni 2014
Neptun, längd	49,5 meter
Neptun, bredd	5,6 meter
Neptun, högsta höjd	12 meter
Byggnadens volym	7 000 kubikmeter

Stäven på HMS Neptun med öppningar för torpedtuber

Ubåten Hajen på plats

Interiörbild från Neptuns torpedrum

Marmorklädd yttervägg

Foto: Olle Melin

Tornet på HMS Neptun sticker 12 meter upp i höjden

Vägg med specialtillverkad rostfri plåt

Upptagen ingång till Neptun

Och så en utgång

Plåtslagarmästare Johan Hansson ansvarar för plåtarbetena

Projektledaren Maria Lundkvist och kommunikatören Joakim Johansson vid Neptuns propeller

Julotta i Rödeby 1933

Det var juldagsmorgon 1933. Klockan var halv sex. I den gamla, grå och illa medfarna ryggåsstugan, där en gång Carl Goliath, soldaten för Östra Rödeby bott, tände mor ett ljus. Jag hade fått löfte om att följa med henne till julottan, för första gång i mitt sjuåriga liv. Ute var mörkt; ingen snö och stora skogen brusade omkring stugan – fattiggårdsmarken. Jag hade nyligen avslutat första terminen i småskolan, och kunde läsa. ”Levande livet” blev min första kontakt med litteraturen. I den kunde jag läsa om ”Nittiettan Karlsson”, den kroniskt inkallade och finurlige bondpojken Mandel, som så många i riket lärde känna och roades av.

Mor väckte mig, och jag kom raskt ur sängen. En grötklick och en kaffeskvätt, och så drog vi ut i det kompakta julmörkret, med stjärnorna gnistrande över oss och vinden spelande på vinterorgeln av furor och björkar. Gutans magnifika fors brusade i fjärran – en evig vattensång. Grannkvinnan, Anders Hansa-Elin, skulle följa med, och vi gick först till henne. Hon bjöd på en pepparkaka; som nu skattas föga, men då kunde storglädan ett fattigt barn. Elins bror; Konrad, hade redan gått mot kyrkan, efter att ha fodrat djuren och gjort rent i ladugården, ty han var klockdragare och orgeltrampare. Elin hade morgonmjölkat korna och gett katten en skvätt. Kanske hade hon också ställt en tallrik gröt bakom källarevindens knut – ifall, ifall...

Den tre kilometer långa vandrigen mot kyrkan började. Nattmörkret låg kompakt över bygden. Ett och annat ljus glimtade i husen. 1933 fanns ingen gatubelysning, som nu. Efter stationsvägen fanns ett fåtal lampor, som lyste så mycket att vi såg riktningen mot nästa väglykta. Men innan vi kommit dit, hade vi trevat oss fram längs genvägen i Lilla mark och passerat Håkenas torp, som då var en odlad högländsmosse, där nu sextioalshuset trängs med varandra. I Lilla marks täta barrskog fann man vägen genom att stjärnorna syntes i den smala gran-springa som vägen bildade – likt en vintergata över den omslutande storskogen.

Väl ute på stationsvägen passerade vi, till höger, Bengts hage vid Hallénabacken, den stora trevåniga före detta stenhuggarekasernen, där Månssons trädgårdsmästeri och fotograferingsateljé var belägna. På motsatta sidan av vägen, på höjden, bodde målaren Karl Håkansson, son till gamle Peter Svansa-Håken, som varit brukare av Håkenas torp. Järnvägsstationen låg tyst, i väntan på att ”mjölkåtåget” skulle komma och hämta böndernas mjölk som forslades till mejeriet i ”sta’n”. Vid järnvägsövergången fanns skyltar, med text: ”Varning för tåg. Flera spår”. Vid sidan om järnvägen slingrade ån serpentinlikt, som en vattenorm från istiden. När varningsklockorna vid bommarna ringde, sade folk i bygden: ”Nu ringer det för Karl Larssons häst”; vilken en olyckans dag

dödades av tåget. Stora högar av osåld gatsten vittnade om lågkonjunktur och arbetslöshet bland stenhuggarna.

Snart hade vi lyft oss till kyrkans höjd på Mo via stationbackens långa, lutande plan. På vänster sida lyste prästgårdens fönster. På högra sidan var kyrkomuren, grindarna och, som nu, en lång lönnallé som ledde till kyrkan. Genom allén stod en obeskrivligt skön syn mot oss. Hela omgivningen var djupt mörk, men fönstren på södra väggen strålade mot oss med levande, varmt och välkomnande ljus, mot vilket allélönnarnas svarta silhuetter stod fram. Den bilden glömde jag inte.

Mina föräldrar hade inpräntat vikten av att hälsa och vara artig, vilket jag väl kom ihåg och aktade på. Mor hade kanske inte tänkt sig in i ytterliga konsekvenser av det. Kyrkan var välfylld, och vi trädde in: mor Helga, Anders Hansa-Elin och jag. Precis inkommen i kyrkan och genom vapenhuset, utbrast jag ljudligt i ett högtidligt ”*God dag*”. Hela menigheten vände sig om och stirrade på mig. Mor ville kanske helst vara osynlig.

Vi var ute i senaste minuterna och hann lagom sätta oss, inför högtidligheten. Kyrkoväktaren, Johan Karlsson, Kyrk-Johan kallad, klädd i frack, gick genom gångarna och gjorde en sista kontroll av belysning etc. Josef Lindgren, kantorn, intonerade, och alla reste sig. Den magnifika och storslagna ”Var hälsad sköna morgonstund...” av psalmkungen Johan Olof Wallin, sjöngs unisont, medan hela kyrkan strålade av ljus och värme, och orgelns mäktiga och gripande klanger ljöd in i varenda vrå av templet.

Sedan följde traditionsenligt julevangeliet och profetorden om folket i mörkret, som skulle se ett stort ljus, et cetera, predikan och underrättelser, tills utgångspsalmen brusade; om Herre Signe... Jag funderade ibland om denne ”Herre Signe”!? Men med tiden har jag lärt mig att förstå, akta och bevara vår gamla rika ordsfatt. Signa gärna den!

När julottebesökarna strömmade ut, vid halvniotiden, syntes en guldstrimma i öster, och ljuset öppnade en ny dag. Utanför kyrko-väktarens hus stod en röd omnibus och väntade, för att föra hem ”sko’aborna i norr-fjärran. Den var första bussen i Rödeby och den första jag såg. ”Se, det var en julotta” skulle kanske den gamle sagoberättaren H C Andersson sagt, och jag skulle till fullo instämt i hans mening.

Gustav Karlsson Waller

Visa av nummer 59 Hilding Jändel vid 2. minörkompaniet, KA 2.

Nu så vill jag sjunga för er en enkel sång.
Den handla skall om kommissen och oss på samma gång.
En örlogsstad Karlskrona i Blekinge skärgård är
och många glada ynglingar sin frihet mistat där.

Jag också vill omtala, att jag är en av dem
som friheten har mistat men får den väl igen,
ty vintrar så som somrar i fyra långa år
skall ila bort som vinden tills jag min frihet får.

Jag kom hit till Karlskrona; jag var så nöjd och glad.
Att här mitt bröd förtjäna, det tänkte genast jag.
Jag såg de många ynglingar som sjömansdräkten bar.
Jag tyckte de var stiliga. Det tycker en och var.

Att nu mig snarast värva, det föll mig genast in.
Där får jag mat och kläder och göra ingenting,
att lära mig ex'cera och skjuta med karbin,
fast alla gamla gaster mig kallade kanin.

Se'n till expeditionen jag styrde mina steg.
Där främst vid bordet såg jag en stor och lång kapten.
- Säg; vill du här värvning taga, han frågade mig till?
- Ja herr kapten, jag svarade – det är just vad jag vill.

Och femti' kronor sedan han räknade mig till.
- Här har du värvningskovan, nu går du vart du vill.
Men pröva ej att knipa; det lönar sig ej här.
Oktober tretti'förste, på dagen är du här.

Kontraktet skrevs så under, allt som sig vara bör,
och jag blev snart inskriven som tredje klass minör.
Bland trettio kamrater som sålts för samma pris
fick jag se'n lära hälsa på militäriskt vis.

I noggrann marsch vi övades att gå i manshög snö
och språngmarsch runt kasernen, om man visade sig slö.
Att klaga inte dugde; det alls ej gagnat har.
Då fick man smaka huggaren som flaggkorpralen bar.

Den huggaren kring smalbenen man känna fick ibland,
så blodet ned längs benen i kommisskorna rann.
Sergeanten var ej bättre: han svor och skrek ibland:
- Förbannade kaniner, som ej ex'cera kan!

Jag skildrat nu det öde som drabbar en och var
som säljer sig till kommissen i hopp att få det bra.
Nu har jag åter börjat i mitt civila knog
Men på min dumma handling jag tänkte ofta nog.

* * *

Eftermäle av Gustav Karlsson:

Hilding Teodor Jändel, föddes i Jämsjö 1891 och begravdes i Stora Tuna 1968. Han värvade sig till KA 2 1908 och blev korpral.

Min far värvade sig samma år och vid samma kompani. Visan ovan läste far utantill för mig i sin ålders höst. Hilding Jändel var bror till författaren Ragnar Jändel.

Man ser snart, att poeten behärskat rytm och rim väl, och att han brukat det gamla versmåttet knittel.

Dragkamp för livet

Jag sökte göken i grönglantan
men den var inte hemma.
I stället dansade ljunpiparen fram
med tangosteg.
Den kom i seg dragkamp med en långmask,
drog den ur jordhålet och slog på ändan
så mossjorden rök.
En kaftanklädd skata gapskrattade
så fjädrarna flög...

Gustav Karlsson Walles

Myriader solar blänker
över skogen bak' mitt bo,
där Marie sänghalm doftar
sött i sommarnattens ro.

Dagar har jag levt och längtat
under sommarsolens ljus.
Kvällen svalnar, vintern vitnar.
Månen skriker kring mitt hus.

Gustav K. Walles

Gustavs - dikt och bilder

*Gustav Karlsson Walles,
furir vid 12. kompaniet.*

Under stjärnor

Jag har vandrat under stjärnor
över gräs och grus min led.
Ifrån Vintergatan blänker
myriader solar ned.

Jag har vilsen gått i världen
under sol mot himlens tron.
Marken grönskar, blommor, gulnar
och av snö höljs förstu'bron

som kan spegla släckta stjärnor.

Gustav K. Walles

Sinnena svinner

Livet gav och Livet tar.
Snart har det tagit igen
de fem sinnena.
Synen är skral och - lukten.
Hörseln är si, känseln så,

men smaken är klar.

Gustav Karlsson Walles

Funderingar från undre världen

Om jag kunde göra en diktstump,
som kvinnor vävde hop mattlump,
av allt vackert omkring
mig i vardagens ting
som inte blott liknar en pennplump.

Jag skrev med talangen jag hade
och sedan för lärdfolket lade
en hemlagad husmansdikt
med form i, klarspråk och vikt.
- Epigon, hörde jag att de sade.

Doktor Phil. och jag kom gående
när han helt plötsligt blev stående
och sade: *en passant*
och därpå declarant:
det betyder – i förbigående.

Jag tänkte: Jaså du kamrat,
du finner mig så disparat
att jag inte förstår
den jargong du består
med ditt lagerlövsde prat.

Jag träffade en filkandtant
som bemötte mig lika dant.
När jag refuserade
det hon levererade
sa hon: Det är irrelevant

vad du säger, för jag är *fil. kand.*
och du vet inte mer än ett grand.
Jag sa, att hon ändå var skral
och att det doftade som pekorall
av hennes kreationer ibland.

Gustav Karlsson Walles

HMS Carlskrona åter till Karlskrona efter fullgjort internationellt uppdrag

Den 25 augusti återvände HMS Carlskrona med besättning och manskap till sin hemmahamn i Karlskrona efter fullgjord insats i operation ATALANTA, ME 03. Som den minnesgode läsaren av denna tidning minns, så fanns ett reportage i förra numret som refererade till HMS Carlskronas avsegling den 13 mars. Nu i samband med hemkomsten var vädret vackrare, vindarna ljuvare och avskedets tårar ersatte med omåttlig glädje, såväl hos dem som väntade på kajen i Örlogshamnen som hos dem ombord på HMS Carlskrona

Klockan 0845 passerades anöringsbojen och strax därefter genomfördes IK-signalering mellan Kungsholmsfort och det återvändande fartyget. Slutbemanningen på fortet utgjordes denna gång av fortadjutanten Lennart Larsson och Benny Larsson.

Omedelbart efter salutens genomförande, embarkerade löjtnanterna Larsson en stridsbåt och för HMS Carlskrona till mötes. Ombord utbyttes gåvor, och Kungsholmsfort fick mottaga sex träd som gåva att planteras i fortsparken.

Efter denna gåvoceremoni, fortsatte HMS Carlskrona in till örlogshamnen där ett varmt mottagande väntade av släkt, vänner, intresserade karlskronabor samt Marinens musikkår.

Salutbemanningen utgjordes av löjtnanterna Larsson, Lennart och Benny!

På eftermiddagen genomfördes en medaljceremoni, och självaste försvarsminister Karin Enström, kapten i amfibiekåren, förrättade utdelningen.

Peter Glimvall

Foto: Lars Andersson

Från museivärlden.

Nu är Museet för Rörligt Kustartilleri stängt och vinterförberett.

Sommaren har trots det fina vädret resulterat i en ökning av antalet besökare.

Summan i år är knappt 7000 (6789) st, och det som främst kan nämnas i detta är att förutom svenska besökare från hela landet, så har besöksantalet från utlandet har ökat, främst från Holland, Polen och Tyskland, men vi har även haft besökare från Danmark, Norge, Canada, Spanien, samt alla tre baltstaterna.

Arbetsprojekt på gång:

Licensavtal för våra kanoner

Terrängbil 40PH

Ombyggnad av utställningen till nästa säsong

Färdigställande av kokbuss

Byte av informationsskyltar

Väderskydd över 21 cm kanon, (bygga in gården)

Inventering och uppmärkning av all material tillhörande museet.

Jag vill tacka arbetsgruppen och samtliga guider för insatserna under året.

J-Å Samuelsson

Ordf. Museiföreningen

PS museet beräknas vara klart för beställda gruppvisningar i början på maj 2014, samt öppet för allmänheten fr.o.m. måndagen efter midsommar tom sista augusti . Dagligen 100-1400 väl mött DS

Kustartillerister i London

Hösten 1964 fick jag ett delikat uppdrag. Vad som låg bakom att just jag fick det vet jag ej men en dag kunde man på regementsordern (RegO) läsa att jag skulle åka till England, närmare bestämt London. Uppgiften var att leda en grupp stipendiater från Flottan resp. KA. De hade fått resa som belöning för väl utfört värnplikt.

Förberedelserna var omfattande, jag fick göra två resor till Stockholm för att på marinstaben inhämta instruktioner och information. Programmet var nämligen planlagt i detalj och jag skulle svara för genomförandet. Väl på plats skulle jag och min lilla trupp lyda under marinattachén som vid denna tid var kommandör och hette Hedlund. Jag förstod snart att jag också var föremål för en ingående granskning av handläggarna som alla tillhörde flottan och var kommandörkapten av dels andra och dels första graden. De hade all anledning att vara skeptiska, jag bar ju på två allvarliga handikapp; dels var jag ju bara underofficer, dels var jag kustartillerist. Men tydligen blev jag godkänd, ingen protest restes mot uttagningen.

Resan skedde med båt. Vid den här tiden gick två passagerarfartyg en stadig rutt mellan Göteborg och London. Vår resa startade alltså i Göteborg och 36 timmar senare landade vi i London eller för att vara exakt i Tilbury. Därifrån skulle vi ta tåget till London. Slutmål var svenska ambassaden där marinattachén väntade. Båtarna var systerfartyg och hette Saga och Britania. De var unikum från en svunnen tid. Ombord fanns eleganta salonger - nogsamt indelade i klasser -, matsalar och sovhytter. Så långt var allt gott och väl men väl utkommen i krum sjö fick jag känna på båtens stora nackdel – den rullade och krängde förskräckligt. Så ganska snart fann jag för gott att uppsöka min hytt och intaga liggande viloläge.

Måltiderna intogs vid elegant dukade bord i matsalen. Mitt bord gav också plats för några herrar och två eleganta damer – enligt vad jag förstod – tillhörande Göteborgs- societeten. De besvarade ytterst avmätt min presentation och när jag försökte att inleda en försiktig konversation blev jag nästan avspisad. På min fråga vad som föranledde deras resa till London svarade den ena nästan korthugget: ”Antikviteter”. Jag förstod att vi inte spelade i samma division så jag förhöll mig passiv vilket de andra tyckte uppskatta bäst.

Vi stampade oss framåt över Nordsjön och vid beräknad tidpunkt mötte vi skeppets systerfartyg. Hälsningar utväxlades. Jag hade vid det här laget vant mig vid den gamla ädlingens rullningar och kunde njuta av de finesser som erbjöds i matsal och salonger.

Så en dag – det måste ha varit resans andra dag – inträffade en händelse som i ett slag förändrade min ställning vid bordet. Jag förändrades från en knappt tolererbar individ till en vip- person som spred ära och stolthet i sin närhet. Vad hände; en högtalare ropade upp mitt namn och dessutom kom det fram en hovmästare – inte någon av servitörerna – och meddelade att jag hade ett viktigt telefonsamtal från AMBASSADEN sa han med eftertryck.

Jag min stackare blev ytterst konfunderad, jag hade ingen aning om att man kunde telefonera över vatten till ett fartyg i rörelse. Och ingen Eric Friberg hade varit här och lagt ut marklinjer. Jag följde hovmästaren genom matsalen och försökte anlägga en James Bond-uppsyn. Jag anvisades en liten radiohytt och kunde genom glasrutan konstatera att mitt samtal väckt viss uppmärksamhet i matsalen. Det var kommandör Hedlund som meddelade mig en ändring i programmet som medförde ändring också i färdplanen.

Jag återgick till mitt bord och kunde här konstatera att stämningen helt hade förändrats, de båda antikvitetsdammerna uppvisa ett nyfött intresse för min person. ”Jaså, det var från ambassaden”, sporde den ena och mönstrade mig ingående. De var plötsligt mycket intresserade av mitt uppdrag i London. Men nu var det jag som höll på formerna. Jag försökte se hemlighetsfull ut och så småningom förstod man runt bordet att mitt ärende var av stor vikt och kanske rentav av hemlig natur. Men de var översvallande hjärtliga när vi skildes åt i Tilbury. De sade sig ha haft en trevlig resa i mitt sällskap och gladdes över att de förbindelser som tydligen förelåg mellan Sverige och England.

Om resans fortsättning kan jag kanske återkomma om läsarna och redaktören så vill respektive tillåter.

Kjell Silverbark

Redaktionskommitténs tillägg:

Det är ett önskemål från Redaktionskommittén och förhoppningsvis våra läsare.

Jag minns mitt KA 2

Prov för erhållande av anställning vid Kungl. KA

Vi kan kalla honom Arvidsson. Han var vid denna tid – tidigt 40 tal- kommen till en ålder synnerligen lämplig för inträde i Kronans tjänst. Så var också hans plan, ivrigt påhejad av två viktiga personer. Den ene var hans egen far som var flaggunderofficer och placerad på Oscarsvärn. Den andre var självaste bataljonschefen, övlt Alf Nyman, som vid ett flertal tillfällen uppmanat ”ynglingen” Arvidsson att göra slag i saken och ansöka om anställning

Så blev det till slut dags att hörsamma uppmaningarna och söka anställning - sno värvning hette det i vulgära kretsar. Det gick bra för vår yngling, han klarade såväl de teoretiska som praktiska proven. Även hans kroppsliga företräden tycktes utmärkta. Man hade kommit till slutskedet i det senare och det gällde syntest. Här blev det stopp. Arvidsson led av bristfälligt färgseende. Han blev underkänd.

Det var ingen glad yngling som gick ut till Oscarsvärn för att meddela fadern det nedslående resultatet. Och inte blev det bättre när han sprang rakt i famnen på bataljonschefen, den siste person han önskade träffa. ”Nå hur gick det på testet?” ”Är allt klart för anställning”, frågade den väldige”. Det gick inte, jag klarade inte provet”, svarade den olycklige tentanden, ”jag såg inte prickarna”. ”Prickar, vad var det för prickar? Vad är det här för dumheter”. Rösterna hade höjts och nästan gått upp i fal-

sett. Och den gode Arvidsson nästan darrade när han försökte förklara hur provet gått till. ”Det verkar vara rena slarvet, jag skall undersöka saken”, blev den väldiges slutsats. Detta att undersöka saken var en välkänd fras på ”rörliga” bataljonen och brukade resultera i stort ståhej och ofta stora förändringar.

Någon blev åhöra vittne till Nymans ”undersökning”. Den drabbade en ung marinläkare som erkände att han haft ett visst inflytande på provet. ”Den här undersökningen kan inte vara korrekt genomförd, ni har naturligtvis inte undersökt ynglingen Arvidsson ordentligt. Jag skickar upp honom för en förnyad prövning, och avvaktar resultatet”.

Så hände det sig att ynglingen Arvidsson fick genomgå en förnyad test av sitt färgsinne. Den här gången var alla parter måna om ett lyckat resultat och det visade sig att hans såväl syn- som färgsinne avsevärt förbättrats. Ganska snart förklarades han som godkänd och han gick med lätta steg- eller flög – mot Oscarsvärn där han kunde meddela båda sina mentorer den lyckliga utgången.

Det gick bra för ynglingen Arvidsson. Han klarade sina skolor och tjänstgöringar och en dag kunde han ta på sig Kungl. KA:s underofficersuniform. På sin ålders höst kunde han se tillbaka på många års oförvitlig tjänst på framför allt ”rörliga” bataljonen där en gång övlt Nyman var chef.

Kjell Silverbark

Brev från Sten Svensson, Vadstena

”Vpl 537 12 49 Svensson” Så var mitt namn under tiden 7/7 1949 till 4/4 1950, tillhörande KA 2, komp 12 Gräsvik.

Kan i förbifarten berätta en episod från den s.k. ”harvningen”, som man fick börja med, som nyinryckt, och man inte fick gå ut på stan, förrän detta var ”fullgjort”, ca 4 veckor.

På området, i anslutning till ”markan”, fanns en s.k. ”dansrotunda”, den var ibland öppen för allmänheten, nån lördagskväll, där de kunde svänga ”sina lurviga”. En sådan lördag, det var dans, jag var där, då kom en kompis där hemifrån, som tidigare än jag ”ryckt in vid marinen”. När han skulle ner till stan, fram på natten, då passa jag på och följa med en bit, för att se hur där såg ut. Under den promenaden, passerade vi en ganska lång blommande syrenhäck, jag bröt en fin blomma, och sa så här; ”den första tjejen jag möter här, ska få denna blomma”!!

Vi hade gått ett stycke, då kommer en tjej emot oss, jag stannar henne, hälsar artigt, förklarar min avsikt, hon lyser upp, nästan niger, tackar, och ser glad ut, så skiljs vi. Man ska aldrig resonera om en människas utseende, men jag vågar säga så, att ”någon omslagsflicka” det hade hon säkert ingen chans till”!!

Jag såg henne några gånger på stan, och hälsa artigt, inget mer!! Senare fick jag veta, att hon gick under pseudonymen ”VALLGATANS SKRÄCK”, jag led verkligen med henne, när detta berättades för mig, jag lovar!! Detta var ett minne som dök upp när jag läste i ”Kustposten”.

Jag har i gott minne, hela min tid i KARLSKRONA, en underbar stad, ”med skärgård”, som var mitt arbetsfält, den tiden!!

Sten Svensson

Grillfesten

Den 15 augusti var vi ett 80 tal medlemmar ur Flottans Män och KA 2 Kamratförening som samlades på Skönstavigsläget för den gemensamma grillfesten. Vädret var på vår sida och bjöd på en vacker sommarkväll. Under samlingen serverades en välkomstdrink innan Ordföranden i Flottans Män Göran Löfgren hälsade deltagarna välkommen. Efter detta så påbörjades en trevlig tipspromenad i lägets vackra natur. Tipspromenaden vanns av vår medlem Eva Iger. Därefter påbörjades ”utbackningen” av grillbuffén under Hans Petterssons noggranna ledning. En inbjuden gäst var vår medlem Dag Åshage som erhöll Flottans Mäns Ankarmedalj i guld för ett långvarigt arbete med att göra layouten av deras tidning. Under måltiden utbyttes många glada samtal mellan deltagarna och stämningen var hög. Under kvällen bjöds det dessutom på trevlig musikunderhållning av Leif Ljungberg från Pukeberg.

Kent Alritzson

Ordf. Göran Löfgren hälsar deltagarna välkomna

Lyssnande deltagare till Ordföranden

Dag Åshage erhåller Ankarmedaljen

Eva och Lars Iger njuter av det fina vädret

Serveringen av maten påbörjad

Foto: Kent Alritzson

Leif Ljungberg från Pukeberg underhåller

Kalixlinjen. Kalla krigets lås i norr

Om kalla kriget hade brutit ut i ett tredje världskrig, räknade man från svenskt håll med ett storanfall från Sovjetunionens sida över hela Nordkalotten. Syftet skulle vara att nå fram till Atlanten för att använda norska hamnar för att sedan kunna störa och förhindra vapen- och trupptransporter sjöledes över Atlanten till den europeiskas krigsskådeplatsen. Att Sovjetunionen i detta läge skulle respektera svensk neutralitet, var det ingen, som trodde på.

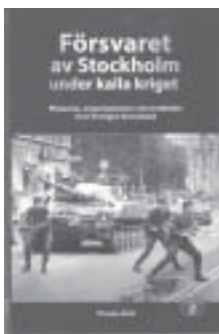
Under kalla kriget byggdes Kalixlinjen ut till ett starkt befäst område i östra Norrbotten, där de ryska mekaniserade divisionerna skulle möta det svenska gränsförsvaret I boken beskrivs befästningarna, det fasta ar-

tilleriet, de svenska planerna, det tänkta sovjetryska anfallet. Huvuddelen av det fasta artilleriet utgjordes av pjäser från svenska örlogsfartyg. Boken om Kalixlinjen har blivit mycket läsvärd och de många bilderna gör boken än mer intressant.

Författaren, Sten Ekman, har bl.a. varit lasersaretschef. Sitt intresse för Kalixlinjen fick han under sin grundutbildning vid A 8 i Boden och ett antal krigsförbands- och särskilda övningar, samtliga vid Kalixlinjen.

Boken är nummer 40 i serien Försvaret och det kalla kriget.

Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek. ISBN 978-91-86837-46-4

Försvaret av Stockholm under kalla kriget
Försvaret av Stockholm har gamla anor. Redan Gustav Vasa insåg behovet av ett fullgott försvar. Stadens geografiska läge med alla dess vattenvägar och

öar har verkligen satt försvarsplaneringen på sin spets.

I denna bok beskriver författaren Thomas Roth det tänkta försvaret av Stockholm, under den tid vi kallar Kalla kriget.

Det handlar inte bara om försvarsplaneringen av själva Stockholms stad utan jämväl åt skärgårdsförsvaret från norra Uppland till gränsen mot Götaland. Här finns Östersjöns största hamn, Sveriges största flygplats, plats för regering och riksdag och mycket annat av största vikt för att det svenska samhället skulle fungera i kris och krig. Allt detta måste försvaras till varje pris.

Författaren Thomas Roth, är 1.e intendent vid Armémuseum och reservofficer vid Livgardet. Han tar med in i en värld, som för de flesta är okänd. Det är en spännande resa från tiden före Andra världskriget till Kalla krigets slut, som läsaren får ta del av.

Thomas är en mästare i att vårda svenska språket, vilket jag tycker förhöjer läsvärdets avsevärt. Ett rikt bildmaterial förstärker också intrycket. Många bilder i boken är aldrig tidigare publicerade.

Boken är nr 36 i bokserien Försvaret och det kalla kriget (FOKK). ISBN 978-91-86837-34-1. Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek.

Snuskburken

Det har sagts många gånger; en dålig fartygschef kan man stå ut med, men en dålig skeppskock är en katastrof.

I Snuskburken, militärhistorisk matnostalg, får vi följa den militära mathållningen genom sekler. Så här skriver författaren själv om boken:

Den militära mathistorien har gått från hedarnas matlagning över öppen eld i kokgropar till den moderna soldatens frystorkade lättviktsförpackning, som bara kräver vatten.

Några exempel på innehållet är Militär mat och mathushållning, Soldaten och maten, Årtsoppan, Malajen, är det ett folkslag?, Recepten, Vårt dagliga bröd etc.

Et kapitel handlar om Mat ombord eller vid kaj. Det här är verkligen matnostalg. Boken kan med fördel läsas lite pö om pö och den väcker utan tvekan minnen till liv, oavsett hur man utspisats i det militära systemet.

Författaren Leif Högberg har tidigare gett ut ett antal böcker, de flesta inom befästningskonsten. I detta sammanhang ska särskilt nämnas hans bok om Muskö.

ISBN 978-91-976075-3-7. Fort & Bunker.

En örlogskaptens berättelser

En örlogskaptens berättelser av Bo Asplund är en samling upplevda episoder i och utom tjänsten vid flottan. Resan börjar i gruvorten Boliden och går via timmerflottningen i Skellefteälven till kungliga flottans fartyg, landförband och utbildningsanstalter.

Den röda tråden i berättelserna, som omspinner ett halvt sekel, är kamratskap, trivsel och humor. Boken är lättläst och kan med fördel läsas i omgångar. En mängd dråpliga episoder från livet i flottan ger läsaren ett gott skratt och säkert är det många, som känner igen sig.

För att citera Fritiof Nilsson Piraten; *Allt har hänt men allt har ännu inte berättats*. I den här boken har mycket berättats och det är med nöje man läser den.

Boken är den sista utgåvan av Marinlitteraturföreningen. (Se artikel på annan plats i tidningen). ISBN 91-85944-44-0

Boken är den sista utgåvan av Marinlitteraturföreningen. (Se artikel på annan plats i tidningen). ISBN 91-85944-44-0

Boken är den sista utgåvan av Marinlitteraturföreningen. (Se artikel på annan plats i tidningen). ISBN 91-85944-44-0

Boken är den sista utgåvan av Marinlitteraturföreningen. (Se artikel på annan plats i tidningen). ISBN 91-85944-44-0

Boken är den sista utgåvan av Marinlitteraturföreningen. (Se artikel på annan plats i tidningen). ISBN 91-85944-44-0

Boken är den sista utgåvan av Marinlitteraturföreningen. (Se artikel på annan plats i tidningen). ISBN 91-85944-44-0

Boken är den sista utgåvan av Marinlitteraturföreningen. (Se artikel på annan plats i tidningen). ISBN 91-85944-44-0

Bokpresentatör Olle Melin

Marinlitteraturföreningen läggs ned

Militärlitteraturföreningen bildades på 1870-talet och vid ett möte på Sjöofficerssällskapet i Stockholm hösten 1899 fattades beslut om att utreda möjligheten att även starta en Marinlitteraturförening. Uppgiften gavs till kommandörkaptenen vid flottan, H Wrangel, samt kaptenerna vid flottan O Lybeck och Ch de Champs.

Vid ett möte på Sjöofficerssällskapet i Stockholm den 19 november 1902 beslutades, att Marinlitteraturföreningen skulle bildas. Föreningens första ordförande blev kommandörkapten Herman Georg Wrangel.

Den första boken utgavs 1903 och hette "Handelsblockad och det sannolika inflytandet af en sådan krigsoperation emot Sverige". Författare var löjtnanten vid flottan C E Holmberg.

Den sista boken, som kom ut i år, heter "En örlogskaptens berättelser", författad av Bo Asplund. (Den refereras på annan plats i tidningen).

Sammanlagt har föreningen under sina 110 år gett ut 95 böcker i vitt skilda marina ämnen. Vissa år har föreningen gett ut flera böcker, men ibland har det varit glest med utgivningarna. Samtliga referensexemplar kommer att finnas på Anna Lind-biblioteket vid Försvarshögskolan.

Föreningens första bok 1903

År 1903 hade föreningen 210 medlemmar fördelade enligt följande:

Kungahuset	2	Civila	3
Regeringen	1	Föreningar (motsv)	3
Flottan	148		
Mariningenjörkåren	4		
Civilstaten	7		
Flottans reserv	7		
Kustartilleriet	42		

Under de senaste åren har föreningens möjligheter att ge ut ändamålsenlig litteratur stadigt minskat. Det beror bl.a. på svårigheter att få fram lämpliga alster för produktion samt att konkurrensen från bokklubbar, bland annat Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek.

Föreningens namn kommer att leva kvar som en stipendiefond, som inordnas i Kungliga Örlogsmannasällskapet.

Föreningens siste ordförande är överstelöjtnant Hans Troedsson.

Olle Melin

Jubileumsskriften

Föreningens sista bok
(Se sidan 16 i detta nummer)

Höstmötet 2013

Onsdagen den 30 oktober samlades ca 40 kamrater i Frimurarelokalen på Drottninggatan i Karlskrona. Under samlingen underhöll som sedvanligt KA2 oktetten, och välkomstdrink serverades. I den fasta förvisningen om att få en trevlig kväll tillsammans med goda kamrater och vänner och för att på ett värdigt sätt minnas KA 2 och alla ljusa minnen från den tiden. Efter ett kort hälsningsanförande av vår ordförande satte vi oss sedan till bords i den magnifika matsalen. Till förrätten sjöngs det traditionella snapsvisor och stämningen steg i rasande fart längs borden. Efter förrätten blev det en god varmrätt som bestod av whiskey- marinerad fläskfilé. Till kaffet berättade vår inbjudne föredragshållare Karlskrona kommuns Bygglovschef Kristina Stark om planerna och möjligheterna att utveckla Karlskronas bebyggelse. Hon fick också många frågor av deltagarna, som hon på ett mycket bra sätt besvarade. Kvällen blev i alla avseenden lyckad, och jag är övertygad om att alla när de begav sig hemåt, gjorde det styrkta av alla glada minnen och återseendet av kamrater som höstmötet inneburit.

Foto: Kent Alritzson

Kent Alritzson

Samling till årets Höstmöte

Karl Mauritzson och Birger Werner i samspråk

Vår Ordförande Peter Glimvall

Kristina Stark besvarar deltagarnas frågor

Klas Freij och Maths Dackehag samspråkar

Kristina Stark under sitt föredrag

Varmrätten avklarad

En glad Göte Karlsson med fru Åse-Liv

Att få ett namn....

Öknamn har förekommit i alla tider, kanske buret med stolthet av sin ägare eller pinsamt besvärande för andra.

En rik flora av öknamn kan man hitta i vår forntida historia, där hövdingar, fogdar, regenter och kungar framträdde med betecknande öknamn som t.ex. *Harald Hårfager*, *Ingjald Illråde*, *Sigrid Storråda*, *Erik Láspe och Halte*, *Magnus Ladulås*, *Sven Tveskäg* och vidare fram till *Charlie Dussin* och vår egen *Tjabo*.

Så här lätt kan det ”bära till”!

Osten. Ett typexempel. I sin gröna rekrytungdom deltog han en varm sommardag i en orienteringstävling. Klädsel: Kypertbyxor och bar överkropp. Bad vid målet. När han blottade sin kropp, visade det sig, att livremmen åstadkommit en röd rand runt hans i övrigt vita midja. Han döptes omedelbart till *Stilton*. Namnet ändrades sedermera till *Osten*.

Bland min ungdoms rekrytkamrater återfanns bl.a. *Pajton*, *Bendel*, *Tändkolven*, *Spindeln*, *Bluffen*, *Mysak* och *Kubiken*.

Rekrytskräcken *Tjippe*, *Boston*, *Knipan*, *Nappe* m.fl. basade över oss med strama tyglar, men så skulle det tydligen vara på den tiden. Kaninerna skulle hållas hårt på rekrytskolan KA 2.

Medan vi var kvar i Karlskrona, kan nämnas *Tjofaddeli*, för många år sedan befälhavare på kommunikationsbåten *Bore*, som gick i daglig trafik Kungsbron – Kungsholmen – Aspö tur och retur. En solig vårdag ställdes söndagspromenaden med barn och blomma till kajen vid Kungsbron. Där låg några mindre ångbåtar inne. För att imponera på familjen stegade *Tjofaddeli* ombord, stack ner huvudet genom eldrumsluckan och skrek: #Hur haur ni att med stimmet, pojkar?” Svaret kom ögonblickligen: ”Holl käften gobbajävel!” Nu gällde det att inte tappa ansiktet inför fru och telningar, så han skrek tillbaka: ”De e brau, holl att sau!”

Över till KA 4. *Susa*, västkustens i särklass främsta mindödare, hade under krigsåren sin hemvist på Galtö som regional uppbördsman, En hedersman som fick sitt öknamn på grund av sin något okonventionella ordergivning: ”Du, susa iväg och gör det och det...”. Hans granne och yrkeskompanjon på Styrö, Pottan, döptes adekvat till *Poträven*. Tillägget räven kan han ha fått för sin listighet. Döm själv. Som exempel kan nämnas, att en förrådsbarack på hans domäner brann och vid sökandet i resterna och askan efter ”överlevande” inventarier, påstod han på fullt allvar, att två spett brunnit upp. Det var inte lätt att vara uppbördsman på den tiden, eftersom all materielkassation skulle ske av *Gyllenpåinalen*, som utövade sitt ämbete med gnetig nitälskan och noggrannhet. Men ack, vad han och hans biträde *Snyggen* blev lurade av uppfinningsrika och listiga uppbördsmän.

Vår husmor här på KA 4 kallades på sin tid för *Amanda*. Hon var matte till en trind och tjock taxtik, s.k. ”promenadkorv”. Korven, ja hunden alltså, var uppfödd på Kronans leverpastej och blev med tiden så tjock, att den försågs med maggördel för att inte tutarna skulle släpa på marken och bli såriga. En dag på väg hem till tjänstebo-staden i Anderbergska villan, mötte de dåvarande serge-anten Halldén i backen utanför underofficersmässen. Eftersom de var personligen bekanta, inskränkte sig hans hälsning till ett ”hej” med handviftning istället för honnör. *Amanda* gjorde halt och front mot Halldén och pekande med hela handens fem fingrar, sa hon: ”Sergeant Hall-dén, hick, jag har faktiskt löjtnants, hick, tjänsteställning, hick!”

Svängis, expeditionsunderofficer och tillika brand-skyddsinstruktör, gamängaktig, tankspridd smålänning, men en duktig yrkesman, gladd oss många gånger med sitt historieberättande. Historierna kunde vara hur gamla och mossiga som helst, men hans personliga framförande av dem, var fascinerande och det avslutande skrattet – hans alltså – var en sällsam upplevelse. Det lät som ett mellanting av Povel Ramels äggkläckarskratt och en magsårspatients kvidande inför förestående operation. *Svängis* var oftast uniformerad i ridbyxor, blanka bruna stövlar, koppel med vidhängande portopé samt skärm-mössa. Att höra honom instruera veckans brandbered-skap på fredagseftermiddagarna lämnade ingen åhörare oberörd. Han tog med förkärlek med sig pojkar till Forthammen, där han tände eld på litet av varje. Han tände alltid på först och startade sedan brandsprutan, alltså helt riktigt, men kruxet var, att sprutan var ålderstigen och lynnig, varför vissa krissituationer ibland uppstod. Om brandhärden blev honom övermäktig, rekommenderade han LSB-metoden (= låt skiten brinna).

Hur namnet *Silvertrumpeten* uppkommit har jag ingen aning om, men gissningsvis kunde det ha ett visst samband med hans röstresurser, som i viss mån kompense-rade hans längd. Han var ägare till en grön Ford Anglia och ett envist rykte gjorde gällande att varje morgon, när han inpasserade genom vakten, rapporterades det enligt följande: ”Förlös Ford Anglia inpasserar”.

Columbus kallades en furir på dåvarande 12 kompani-et. Han lärde sig efter många vedermödor att båtledes hita vägen till Känsö — och hem igen.

Flera 12-kompanister: *Bonn-Janne*, *Skack*, *Bolax*, *Häste-Sven*, *Sune Tyfon*, *Laggen*, *Spader*, *Porträttet*, *Julle*, *Dräpet* och *Greven*. Den mannen icke att förglömma, färgstark chef på gamla 12:e. En episod av många: Mul 11 under mörkerkörning, på gång mellan Mollösund och Kråksundsgap. Mitt i vit fyrsektor låg en fiskebåt hindrande i farleden. Detta föranledde *Greven* att vid passerandet ropa till fiskebåten att inte ligga i vägen för passerande fartyg. Svaret blev ”Håll käften Grevj-l” på

genuin bohusländska kommenterades snabbt av Greven till sitt befäl med: ”där hör ni, det var en av mina beväringar”.

Lampan fick sitt namn på grund av hårets färgöverensstämmelse med en tänd talgdank.

Skuggan härskade med oinskränkt makt över beklädnadsförrådet nere i hamnen, där man även kunde träffa kalsongräknarna *Skräddarn* och *Gårda-Kalle*.

På gamla 11 kompaniet residerade en tid *Lille-Jakob*. Den, som verkade trivas under hans befäl, var *Gnisten*, som förde ett cigarrdoftande befäl över expeditionen. För att underlätta sin arbetsbörda hade han på expeditionsdörren textat: ”Om Du inget har att göra, gör det inte här”. Bland instruktörerna återfanns *Torren*, *Hagel*, *Mejeristen*, *Tajen*, *Bly-röva* m.fl.

På KA 4 artillerisida fanns också en del genom öknamn kända personer. Här ett urval: *Knallen*, *Bullen*, *Lille-Kalle*, *Tjo-tjo*, *Putte*, *Fylle-Anders*, *Olle X* (kryss) och *Töta* (cirkus *Töta*). För att deras pjäser skulle fungera fanns – alltid redo – *Rost-Johan*, *Sme'n* och *Pjäs-Olle*.

Beträffande ”Ollar” så fanns på KA 4 en del: *Kock-Olle*, *Lys-Olle*, *Skur-Olle* och *Min-Olle*. *Jonke* var säkerhetschef, *Brollan* arbetade på Sjukvårdsskolan och

på civila sidan fanns de gamla trotjänarna *Klingan*, *Pontus*, *Blomman*, *Spejken* m.fl.

Säkerligen har jag glömt en del, men de kanske enbart är glada för.

Nedtecknat
Sven Einarsson
U p a

PS. Den här artikeln har jag fått från Gustav Brännerud i Göteborg. Sven Einarsson var underofficer vid KA 4, men han började sin militära bana vid KA 2 och överflyttades till KA 4, som många andra KA 2-are efter att regementet satts upp 1942. Sven tillhörde det som hette Signal- och minavdelningen och jag minns honom under mina korta perioder vid KA 4 som en mycket duktig underofficer, som både var minör och signalist. Som pensionär hade jag kontakt med honom, när han levererade några artiklar till Kustposten, när jag var redaktör för tidningen. Jag vet också, att Sven var mycket beläst och en ivrig korsordslösare, samtidigt som han själv konstruerade korsord.

Olle Melin

KA2 Muldivision

Årsmöte 2013

Föreningen genomförde 2013-10-05 sitt årsmöte enligt sina stadgar.

Gunnar Medemyr omvaldes till ordförande för ett år.

Övriga styrelseledamöter och ledamöter samt deras uppgifter efter konstituerande.

Vise ordförande	Stig Olofsson	Valberedning	Erling Holmberg
Kassör	Lennart Avendal	Valberedning	Nils Jonasson
Sekreterare	Ulf Sejlert	Valberedning	Patric Eidstedt
Styrelseledamot	Lars Hidling		
Styrelsesuppleant	Christer Antonsson	Klubbmästare	Ingvar Smedberg
Styrelsesuppleant	Ingvar Smedberg	Mtrl.- redogörare	Leif Breidemar
Styrelsesuppleant	Leif Breidemar	Webbansvarig	Gunnar Medemyr
		Samord. / stugvärd	Ulf Sejlert
Revisor	Johan Melin		
Revisor	Erling Holmberg		
Revisorssuppleant	Sven Karlsson		

Femfingerdockorna

Femfingerdockorna, ett fantastiskt byggnadsverk. Foto Kjell Andersson

Vid 1756 års riksdag beslutades att bygga dockor i Karlskrona för att på detta sätt sätta fartygen på torra land. De skulle byggas efter samma system, som under Augustin Ehrensvärds ledning var under byggnad på Sveaborg.

Olika förslag förelåg för de nya dockornas placering. På varvet förvaras inte mindre än tre olika sådana. I alla tre fallen gäller det plats för minst 20 skepp. Ett förslag av år 1757 går ut på att bygga en väldig rektangulär bassäng, som till bredden begränsades av Timmermansgatan i söder och Varvsgatan i norr, d.v.s. dockorna skulle bl.a. legat, där varvets stora skrovhall idag ligger.

Ett annat förslag gällde en liknande bassäng, upptagande hela Lindholmen, men för att få tillräcklig bredd för dockorna med de 20 skeppen, måste förslagsställaren tillgripa utvägen att flytta Repslagarebanan ut till strandkanten i söder.

Det tredje förslaget gick ut på att lägga dockorna i bassängen mellan Stumholmen, Laboratoriehölen och Kungshall. Om detta förslag hade genomförts, kan man ställa sig frågan; var skulle flyghangarerna och Marinmuseum legat idag.

Till slut valde man området mellan Västerudden och Björkholmen, den s. k. Petter Ljungs vik. På denna senare plats lät man utföra provgrävningar och man fann området där utmärkt. Kungl Maj:t godkände denna plats och anbefallde påbörjande av arbetet samt anslog medel till utförandet från och med 1758. Den ursprungliga ritningen omfattar 31 dockor och två mastkranar.

Västerudden var vid denna tid bebyggd med små stugor av ungefär samma stil, som man till 1970-talet kunde se på denna plats. Dessa stugor och tomter inlöstes av kronan. De på Björkholmen redan vid stadens anläggning uppförda sjukhusbarackerna utrymdes och revs. Amiralitetssjukvården flyttade till de i början av 1750-talet uppförda kasernerna i bastion Aurora.

Arbetet påbörjades 1758 med 300 man under löjtnanten vid artilleriet Johan Fellers uppsikt. Till ledare för detta jättearbete i sin helhet kom år 1759 från Stockholm direktör Daniel Thunberg, adlad af Thunberg, som varit Polhems lärjunge och senast varit anställd som byggmästare vid fästningsbyggnaden i Sveaborg.

Thunberg, som intill sin död 30 år senare, stod i spetsen för dockbyggnadsföretaget i Karlskrona, var den som nedlade det största arbetet. Han ansågs av samtiden som en storman på sitt område.

Ursprungligen torde man ha tänkt sig dockor med plats för 20 skepp. Förslag fanns även för 30 skepp. Dessa dockor planerades till en början i rektangulära bassänger. Sedan uppstod tanken, att ordna dockorna rationellt samlade fem och fem gemensamt svajningsrum, där fartygen skulle ligga två, tre eller fyra efter varandra. Då man hade stor respekt för eldfaran med hänsyn till sammanförande av så många fartyg till en plats och då man kunde befara mordbrandsförsök av eventuell fientlig makt, så skulle dockbyggnaderna omslutas av murar och fästningsverk. Dessa förslag kom aldrig att utföras.

Thunbergs första åtgärd var att torrlägga det blivande dockområdet. För den skull byggdes fördämningar mellan staden och Björkholmen, dels vid lilla Björkholmen och dels vid Västerudden. Med hjälp av väderkvarnar drivna pumpverk, utpumpades detta område fullständigt år 1762 och hölls på så sätt torrt under många årtionden, medan dockbottnar

Daniel af Thunberg

planerades och murar till kajer och dockväggar uppbyggdes. Under de första 30 åren arbetade man mycket energiskt. År 1775 lägger Gustaf III grundstenen till docka nr 1.

År 1782 grundlägges docka nr 2 och år 1788 har man kommit så långt, att inre svajningsrummet är färdigt.

Såväl Thunberg som Fellers avlider 1788. På grund av detta och det samma år utbrutna kriget mellan Sverige och Ryssland avstannar dockarbetena. Efter kriget tar man åter upp arbetet och år 1792 är de två första dockorna färdiga.

År 1797 lägger Gustaf IV Adolf grundstenen till docka nr 3. Denna docka blir färdig först år 1819.

Till följd av otillräckliga penningmedel bedrivs dockarbetena under 1800-talet mindre verksamt. Den år 1801 påbörjade docka nr 4 blir färdig först år 1846. Samma år lades grundstenen till docka nr 5, vilken blir färdig 1850, varefter några avslutningsarbeten återstod. Först år 1856 kunde Kungl Maj:t hos riksdagen anmäla, att dockbyggnadsarbetet var avslutat, alltså 100 år efter det arbetet beslutades. Man kan ju lite ironiskt spekulera i, när alla 31 dockorna skulle vara färdiga, om projektet fullföljts. Med den takt, det tog att bygga 5 dockor skulle projektet vara klart 2350.

Arbetsstyrkan utgjordes under byggets första skede av, förutom en elitstyrka av delvis från utlandet hitkallade yrkesmän och specialister, soldater och båtsmän. Ofta uppgick arbetsstyrkan till över 1000 man. År 1765 arbetade 700 soldater och 200 båtsmän. År 1772 var arbetsstyrkan 1000 soldater. På våren skickades 800 man från Hälsinge regemente. Detta är några exempel.

Nedgång till dockkulvert. Foto Christer Karlsson

En besökare, som en sommardag såg alla dessa människor, svettiga och smutsiga släpa på stenar och kärror, att han vid åsynen av detta återupplivade sin föreställning om Israels barns trældom i Egypti land.

I anslutning till dockorna byggdes 1803 – 1805 Gamla mastkranen. Mellan mastkranen och de fem dockorna anlades det s.k. Inre svajningsrummet, ett stensatt område, som är ett konstverk i sig. Utanför mastkranen fanns också ett yttre svaj-

En torrlagd dock fotograferad från Inre svajningsrummet. Foto Christer Karlsson

Gamla mastkranen och del av Inre svajningsrummet. Foto Christer Karlsson

Inre svajningsrummet torrlagt på 2000-talet. Foto Peter Nilsson

ningsrum. Detta användes inte efter de på 1950-talet ändrade sträckningarna av varvskajerna. Med vissa mellanrum töms det Inre svajningsrummet för underhåll och service.

Ursprungligen tömdes dockorna ut i den s.k. Ormagropen. Detta område var fram till 1970-talet det som återstod av det ursprungliga sundet mellan Trossö och Björkholmen. Ormagropen fylldes igen, när Karlskronavarvets nya centralverkstad byggdes på 1970-talet

Diverse årtal kring femfingerdockorna

Docka 1	1775-1792
Docka 2	1784-1792
Docka 3	1794-1802
Docka 4	1842-1847
Docka 5	1843-1850

1760 tömdes dockorna med hjälp av pumpväderkvarn. Denna ersattes 1822 med en ångpumpmaskin. Elektrifiering skedde på 1930-talet.

Docka 1:

Första dockning:	4/11 1792 Skeppet Kung Adolf Fredrik
Första nybygge:	Skeppet Carl XIII, kölsträcktes 1805, uttogs 19/7 1819

Docka 2:

Första dockning:	4/11 1792 Skeppet Gustaf III
Första nybygge:	Skeppet Carl Johan, kölsträcktes 1817, uttogs 1824

Docka 3:

Första dockning:	20/7 1819 Skeppet Gustaf den store
Första nybygge:	Senaste skeppet Gustaf den store, kölsträcktes 17/7 1825, uttogs 18/9 1832

Docka 4:

Första dockning:	17/9 1852 Skeppet Carl Johan

Docka 5:

Första dockning:	6/6 1854 Ångfartyget Svenska Lejonet
Första nybygge:	Fregatten Vanadis, kölsträcktes 20/7 1859 uttogs 30/4 1862

Docka 2 förlängdes 1861-1862

Man talar ofta om lönsamma investeringar inom industrier, varv m.f.l. arbetsplatser. Vad gäller Femfingerdockorna torde så vara fallet. Dockor klara i mitten av 1800-talet fyller fortfarande sin funktion med råge.

Gamla mastkranen

I samband med byggandet av nya dockorna (femfingerdockorna), uppfördes även den pampiga mastkranen av sten, en byggnad som kommit att bli en av de mest karakteristiska i Karlskrona, beundrad och berömd långt utanför vårt lands gränser.

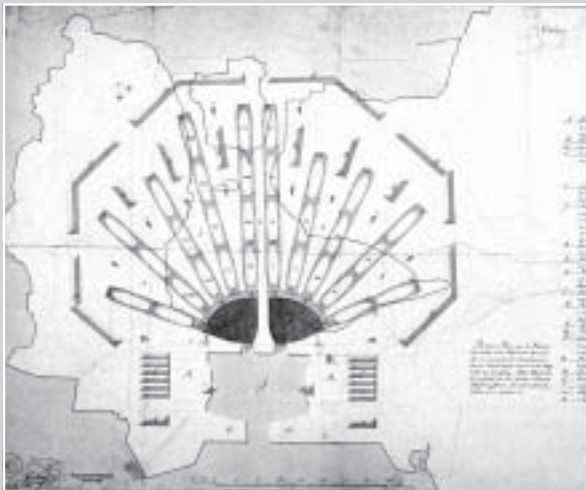
Den stora mastkranen var planerad att uppföras redan i mitten av 1700-talet och omnämns först i ett kungligt brev av den 3 oktober 1749, då man bestämde sig för att i stället för en planerad styckekran bygga en mastkran i sten, en kran som beräknades kosta 6 800 riksdaler. Krig och andra omständigheter kom emellan och först den 16 mars 1803 godkändes de slutliga ritningarna, uppgjorda av den sedermera så berömde Karlskronafödde arkitekten Fredrik Blom (1781-1853). Konstruktionen svarade Jonas Lidström (sedermera adlad Lidströmer) för. Enligt anteckningar i Byggnadsdepartementets arkiv i Karlskrona uppfördes kranen på rustvirke. Materialet var av sten med undantag av kranhuvudet, som tillverkades i trä under koppartak. När byggnaden var färdig mätte den drygt 42 meter i höjd och 12 meter i sida i bottenplanet. Byggnaden är indelad i nio våningar och upp till toppen leder 200 trappsteg.

Mastkranen användes förr vid isättningen av fartygens master genom att gångspelen på de två nedersta våningsplanen bemannades av arbetsfolk. Varje våning innehöll två gångspel som med vardera 12 bommar och 2 man vid varje bom slukade hela 96 man för att få maximal lyftkraft. Ytterligare ett gångspel fanns för att kunna dra lasten i sida till kranen eller till fartyget.

Numera är kranen ett byggnadsminnesmärke och i konferensrummet på plan två har under åren många kontrakt på fartygsbyggen, både militära och civila, undertecknats. Inredningen i konferensrummet speglar väl en marin miljö. Uppe i själva kranhuvudet har man en betagande utsikt över varvet och staden. Man kan ju föreställa sig hur den skeppsgosse kände sig, som enligt sägnerna hoppade här uppifrån besatt av skräck för den grymme underofficer (kallad satan) som jagat honom hit upp. Det sägs att gossen ropade: ”jag har lidit och du har väntat länge nog, gapa satan så får du en måsunge till i din näbb”.

Yttre svajningsrummet och Gamla mastkranen 1939. I förgrunden ett av Sverigeskeppen och jagare under byggnad (troligen Karlskrona). Arkivbild

Ritning med det ursprungliga dockprojektet. Som synes upptas Lilla Björkholmen och stora delar av Stora Björkholmen. Arkivbild

Inre svajningsrummet och docka 1–3 1939. Arkivbild

Flygbild över området från mitten av 1950-talet. Arkivbild

Femfingerdockorna på 1970-talet. I förgrunden en Spica 1. Foto Lennart Bergquist

Ormagropen före igenfyllandet. Foto Lennart Bergquist

Yttre svajningsrummet 1986. I Oscarsdockan en isbrytare och vid Oscarskajen HMS Carlskrona. Foto Lennart Bergquist

FN-bataljon 77 C på Cypern, högst personligt.

Av någon **outgrundlig** anledning sökte jag FN-tjänst i slutet av 1970-talet. Antagligen av samma anledning som jag vid 17 års ålder blev I-elev på KA 2, nyfikenhet. Eller också var det väl, som för många i 40-årsåldern, att man kände, att nu måste jag göra något annat. Rosenholmsterängen och skansförsvar var inte längre så inspirerande.

Så kom det sig att jag den 24 oktober 1980 tillsammans med större delen av FN-bataljon 77 C, i snöstorm och minusgrader, lämnade Arlanda och några timmar senare landade i Larnaca på Cypern, i trettiograders värme.

Bataljonen bestod av Batchef Övlt Bo Eriksson Sollefteå Armégarnision, Stab, två Skyttekompanier och ett Stab- och Trosskompani. Dessutom hade vi med oss civilpolis och militärpolis. Tidigare under året hade vi utbildats i Linköping och Strängnäs. Jag var tjänstledig från min tjänst på KA 2 och var nu kapten i infanteriet och hade fått utbildning till skyttekompanichef.

Skansförsvar i Rosenholm tedde sig härvidlag som en mild västanvind. Jag kan än idag minnas den tunga

stridsutrustningen, skavsåren på armbågar och knän efter allt ålande i stridsskjutningar med skarp ammunition.

Stor del av utbildningen ägnades också åt att beskriva läget, som rådde på Cypern och hur vi skulle förhålla oss till civilbefolkningen och hur vi skulle lösa vår fredsbevarande uppgift.

Läget på Cypern var vid denna tid ganska stabilt men inte ofarligt. Svenska soldater hade ju funnits på Cypern under lång tid på olika platser, enklaver, lite varstans, som en följd av konflikten mellan grekcyprioter och turkcyprioter som tog sin början 1963.

Fram till 1960 hade Cypern varit Brittiskt. Med stöd av militärjuntan i Grekland genomfördes 1974 en statskupp mot president Makarios, vilket senare ledde till att turkarna ockuperade norra delen av Cypern. När de direkta stridshandlingarna upphörde, delades Cypern i två delar, ett turkcypriotiskt område i norra delen, och ett grekcypriotiskt söder därom, skilda med en demarkationslinje. En situation som än idag kvarstår.

Vår uppgift var nu att övervaka sektor 5 med basering i Camper och i OP längs stilleståndslinjen. Vi, Swedcon, tillsammans med Dancon, Cancon, Britcon, Auscon och Fincon, utgjorde UNFICYP. Alltså förband även från Danmark, Kanada, Storbritannien, Österrike och Finland. Högkvarteret fanns i Nicosia i den Kanadensiska sektorn och befälhavare var den irländske generalen James Quinn, som senare avlöstes av general Gunter Greindl från Österrike. (se kartsnitt och bild 1)

Det var minst sagt varmt när vi anlände, men redan tidig morgon dagen efter "luftlandsättningen" bytte vi till sval indisk uniform och började avlösningen av den bataljon som fanns på plats.

Camp Viktoria, som var bataljonens huvudcamp, låg i utkanten på Larnaca i den grekcypriotiska delen av landet. Det blev min huvudsakliga tjänstgöringsplats under hela perioden. Larnaca var in och utflygningsplats till Cypern och en mellanlandning för vidare transport till Libanon, där det var oroligt. Vi kunde ibland höra muller från artilleri därifrån. Flygplatsen i Nicosia var FN-kontrollerad och i princip stängd för allmänheten. För att få tillträde till området, som turkarna ockuperat, krävdes särskilt tillstånd och att man följde särskilda vägar.

Reguljära engelska förband fanns och finns fortfarande vid en flygbas, Akrotiri, samt Dhekeliasbasen på grekcypriotiska sidan. Suveräna basområden som inte tillhör republiken Cypern, utan utgör självständiga brittiska enklaver.

1. Camp Goldfish

2. Personalen på stabsexpeditionen (stexet)

FN Förbandens indelningar och grupperingar

Till en början blev jag chef för stabsexpeditionen, en befattning som jag ansågs lämplig till med min sambandsbakgrund. (se bild 2). Vid årsskiftet övertog jag jobbet som stf kompanichef för Stab- och Trosskompaniet, vilket innebar ansvar för administration och underhållsverksamhet i internationell miljö. Arbetet omfattade ledning av expeditions- och sambandstjänst, transporter, reparationer och drivmedelstjänst, sjukvård, förplägnad och förrådstjänst. (Se bild 3)

Skyttekompanichef blev jag aldrig, men växeltjänstgjorde en del ute på OP (se bild 4) samt svarade för kompaniets soldatutbildning och då i huvudsak på Dhekelia-basen. (Se bild 5).

Den dagliga tjänsten och rutinerna var tämligen lika som vid ett hemmaförband och campen hade likheter med ytterförläggningar i Sverige. Skillnaden var att det var hett, torrt och att det fanns ett tungt allvar varför vi där, vilket bekräftades av ständiga skärmytslingar mellan människor, som brukade jorden i anslutning till buffertzonen. Vår uppgift var då att medla i konflikten. I övrigt innebar uppgiften att övervaka buffertzonen så att inga stridshandlingar uppstod.

Kriget hade inneburit att folk hade flyttat mellan norra och södra delen beroende på sitt ursprung. En del valde att stanna kvar i motpartens område, och för civilpolisen var det ett grannliga arbete att se till att de fick sina rättigheter, t ex pensionsutbetalning till någon grekcypriot, som valt att bo kvar i det ockuperade området. Det krävdes tillstånd att nå dessa människor och inte sällan inträffade incidenter.

I byn Pyla bodde turkcyprioter och grekcyprioter blandat. Det var den enda platsen man gjorde så. Vi hade ett OP där mitt i byn. Där kunde det hetta till ibland, t ex om det inträffade en bilkollision mellan två från vardera sidan. Det kunde leda till att folk tog till vapen och rusade till sina tidigare eldställningar.

Ett annat OP låg nära en turkisk postering och man kunde studera deras förehavande. När jag var där provade jag för första gången en ljusförstärkare av det större slaget. Vi hade väl ca 400 meter till posteringen, men kunde ändå mitt i natten urskilja personer och skilja på dem.

Vi var naturligtvis i tjänst dygnet runt men hade någon slags beredskapssiesta när det var som varmast.

För övrigt bestod den dagliga tjänsten av mängder av fysisk träning samtidigt som vi upprätthöll våra militära färdigheter. Vi sprang minst en mil varje dag, oftast i sena kvällen då det var relativt svalt. Vi gick "femmilen", kallad Dancon, som ordnades av danska bataljonen i Xeros sektor 1. De låg väldigt isolerade där och vi tog oss ofta dit för att umgås. Vi tyckte om danskarna. Jag har ett särskilt minne därifrån. Bataljonsläkaren tränings-sprang ett maraton på en 800-metersbana. Sedan kom han in på konstapelsmässen och underhöll en hel kväll med sång och pianospel. Vid samma tillfälle råkade jag, åter av nyfikenhet, dra i ett litet rep. Plötsligt klämtade en klocka och jag fick bjuda de församlade på en öl.

Kanadensarna, franskanadensiskt förband, var kanske inte de allra mest militäriska, men mycket trevliga

och tillgängliga och hade en härlig inställning till det mesta. Bland annat till våra anställningar, som de tyckte var löjligt lågt betald. Särskilt som det av svenska skattemyndigheter ifrågasattes, om det inte var fritt vivre att bo i en 903:a (terrängbil).

De mest disciplinerade soldaterna och befälen var nog turkarna. De var strikta, men hade nog inte den bästa utrustningen. Jag träffade dem inte så ofta, men när det hände var de alltid i rätt tid, på rätt plats och väl förberedda.

Som sagt vi sprang, och sprang t o m maraton i svår värme. Men vi hade vid det laget vant oss ganska bra. Vi tävlade mot varandra, med varandra och mot alla och i allt t o m skidåkning i Troodosbergen. Britterna var ofta våra svåraste motståndare och väldigt svårslagna. Brittiska soldater kom också av någon underlig anledning ofta i dispyt med svenskar ute i Larnaca. Kanadensiska militärpoliserna behövde då bara visa sig, så blev allt lugnt.

Vi hade mycket att göra med engelska officerare, som inte var med i BRITCON eftersom vi utnyttjade deras bas Dhekelia för utbildning. Där blev jag en gång vittne till ett exercispass med en grupp. Gruppen övade på stället marsch med höga knäuppslagningar. Instruktören

blev röksugen, och tog helt lugnt rast under tiden som gruppen fortsatte sin intensiva träning.

Vi gillade engelsmännen särskilt när vi såg officerarnas förskräckelse över hur vi svenskar umgicks över "gradgränserna" och vandrade mellan mässarna. Fullständigt främmande för dem. FINCON var vid det här laget liten och tjänstgjorde mest i högkvarteret. Vi träffade en del och dom var kanske mej inte främmande för någonting.

Stor del av vår tid upptogs av att ta emot besök av militärer från olika länder, från hög till mindre hög. Vår egen ÖB General L Ljung besökte oss i december. Många norska officerare hälsade på hos oss på sin väg till och från Libanon, där de hade en mission, men även amerikaner och t o m någon från sovjet. De flesta dignade av medaljer, varför besöken hedrades med parader, pompa, stått och briefing. På samma sätt tog vi emot FN-ambassadörer, vår egen försvarsminister Anders Thunborg, ministrar och andra politiska sändebud.

Inte minst tog vi emot alla svenska turister och berättade för dem om vår verksamhet. Detta gjorde vi flera gånger i veckan i vår egen lilla kyrka på campen. Denna uppgift låg på just staben i STR-kompaniet. Contigenternas medaljparader var en högtidlig ceremoni med fladd-

3. Kompanistaben STR-kompaniet

5. Genomgång inför ett utbildningspass på Dhekelia

4. Ett av många OP

rande fanor, trumpetstötter och utdelning av FN-medaljen till alla som tjänstgjort i förbanden. Sedermera fick vi ju också fredspris i form av diplom.

Vi deltog också i en del lokala arrangemang. Detta var mycket lärorikt och givande, för där fick vi närkontakt med lokalbefolkningen. T ex deltog vi med stor del av bataljonen och tillsammans med alla andra contingenterna i Christmas Carol Service i Holy Cross Church Nicosia. Mycket mäktigt och högtidligt. Här övertygade österrikarna i AUSCON med fantastisk vacker sång. Dom gillade att uppträda i uniform med revärer. Själva fick vi mer dämpat ur oss "Nu tändas tusen juleljus" men mycket känslösamt.

I maj 1981 blev vår bataljon avlöst och jag återvände hem till det vanliga. Fast riktigt så blev det inte, eftersom FN-tjänstgöringen blev starten för vad man då kallade för karriärväxling. Sedan dess har många svenska soldater och befäl deltagit i betydligt farligare operationer.

Vad blev MIN lärdom?

Jo

- att nyfikenhet lönar sig.

- att konflikten bottnade i ojämnligheter och politiskt rävspel på högsta nivå.
- att många cyprioter hade släktingar eller kände någon som stupat i kriget. Det väcker hat.
- att de värdegrunder, som man nu så ofta talar om, hade vi i högsta grad då.

Bengt-G Lexhagen

Järnvägshistoria i sydost

Onsdagen den 5 augusti invigdes under kunglig pompa och ståt Carlskrona – Wexjö Jernväg CWJ). Samtidigt invigdes Kalmar Jernväg (KJ), som sträckan mellan Kalmar och Emmaboda kallades.

Kring CWJ har pensionerade sjöofficeren Ingmar Elofsson forskat i cirka sex år och lagom till invigningen av den upprustade Emmabodabanan den 14 december, har Ingmar kommit ut med en bok om järnvägarna i sydöstra Sverige med tonvikt på CWJ och med inslag från KJ.

Det är en omfattande historieskrivning om banorna, från planering till invigning och den fortsatta verksamheten fram till våra dagar, som beskrivs i boken. Arbetet har bl.a. inneburit att gå igenom 14 hyllmeter handlingar i Riksarkivet, där har författaren studerat 71 årsberättelser om driften under den tid järnvägen var privatägd.

Mellan Karlskrona och Växjö har funnits 40 stationer och hållplatser samt 34 banvaktsstugor. Varje station (hållplats) redovisas liksom varje stuga. Det tog sin tid att åka mellan de två städerna, i synnerhet om tågen skulle

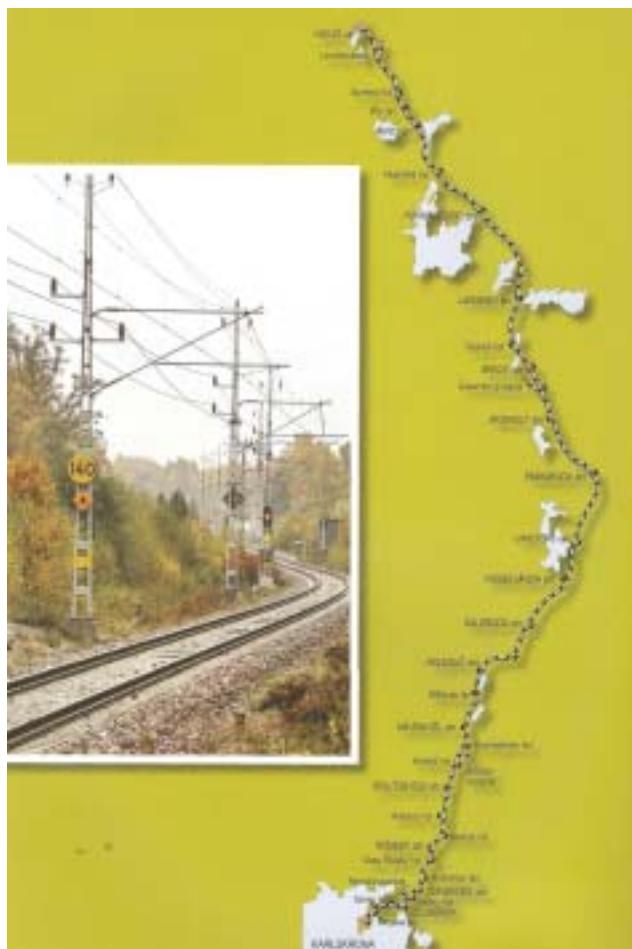

stanna vid varje station. Idag stannar tåget på åtta stationer längs linjen.

Men boken innehåller så mycket mera. Ett intressant område är planer för ett antal andra sträckningar i sydöstra delen av landet. Vem visste t.ex., att det

Ingmar Elofsson med sin bok

Sträckning och stationer mellan Karlskrona och Växjö

Karlskrona central den 14 mars 1966. Foto Erik Sjöholm

fanns planer för en järnväg mellan Torskors och Fjärd-sjömåla.

Andra intressanta områden är järnvägens utveckling och rullande materiel längs linjen.

Boken innehåller också ett antal berättelser om episoder, som inträffat längs banan.

Tre årtal förtjänar att särskilt omnämnas:

- 1874, då deras majestäter Kung Oscar II och Drottning Sofia invigde banan
- 1940, då banan förstatligades och inlemmades i Statens Järnvägars område (SJ).
- 1955, då banan elektrifierades och ångloken sattes i reserv. Årsförbrukningen av stenkol minskade med 10 500 ton.
- 2013, då den helt ombyggda banan mellan Karlskrona och Emmaboda invigdes den 14 december.

Lite kurios

Samhället, som ligger lika långt från Karlskrona som Kal-

mar och Växjö, heter som alla vet Emmaboda. Innan järnvägen kom hette platsen Gantesbo, en ort som innehöll ett fåtal gårdar och var ett mossområde. Herrarna, som planerade järnvägen åt på det närbelägna Emmaboda Gästgiveri och så hette plötsligt orten Emmaboda

I Karlskrona finns Lokstallarna, som idag innehåller verksamhet av olika slag. En gång jobbade här över 100 man huvudsakligen underhållsarbeten.

Ett antal titlar, som sedan länge är historia, har funnits. Vad gjorde en lokputsare? Jo, han (det var alltid män) hade till uppgift att putsa mässingen på loken, så att den lyste som guld. Och banvakterna är ju som bekant borta sedan länge.

När järnvägsarbetena pågick i Karlskrona, bodde ett flertal rallare på Pantarholmen. Detta förde med sig, att tre poliser anställdes enbart för att hålla efter järnvägsarbetarna.

Till invigningen av järnvägen hade musikdirektören vid Flottans musikkår, Ferdinand Heimdahl, komponerat en marsch och en järnvägsgalopp.

Verkstadsspår i Karlskrona

I Karlskrona har funnits ett antal industrispår. Många

Lokstallarna i Karlskrona i augusti 1922. Fotograf okänd

Banvakt Adolf Ottosson på drossin utanför banvaktsstugan i Bollasjö. Foto Ingvar Ottosson

Festmenyn vid järnvägens invigning

minns spåren över det s.k. Muddret. På detta spår transporterade i huvudsak djur till och slakteriprodukter från Slakthuset vid Blå Port.

Ett omfattande spårnät har funnits till Handelshamnen i Karlskrona. Dessa spår är i dag ett minne blott. Spåren gick dels längs kajen i västra delen av hamnen (Skeppsbron) och längs Hamnspårgatan (idag Spårgatan) till östra delen.

*Ombyggnad av bangården i Karlskrona augusti 2013.
Foto Olle Melin*

År 1887 invigdes järnvägstunneln under Trossö som landets andra järnvägstunnel efter tunneln under Södermalm i Stockholm. Karlskrona stad ville inte ha en tunnel, utan hänvisade till en dragning antingen väster om Trossö eller öster om. Det finns cirka 10 000 handlingar om denna tunnel i Krigsarkivet Inom varvsområdet skedde en omfattande utbyggnad av ett spårnät om cirka 10 kilometer, vilket var i bruk långt in på 1980-talet.

Festmiddagen vid järnvägens invigning

I boken liksom på bild i artikeln finns matsedeln för festmiddagen i Karlskrona rådhus den 5 augusti 1874 kl 7 e.m.

Matsedeln är skriven på franska, men författaren har välvilligt översatt texten. Jag citerar:

”Middagen inleddes med soppa, där det kunde väljas antingen på äkta Sköldpaddssoppa eller på Consommé Royal. Därefter serverade smårätter i rikhaltigt urval såsom Rostad vårkyckling à la Russe, Smörstekt laxfilé, Tournedos av oxfilé med säsongens primörer, varefter som förrätt serverades Kycklingbröst överbakat med tryffelsmör eller Gåsleverterrin från Strasbourg. Sedan var det dags för huvudrätten, som var en variation på helstekt vildanka och beckasin tillsammans med husets sallad. Efter huvudrätten serverades mellanrätterna bestående av Smörstekt kronärtskocka med dressing och/eller Vaniljpudding med smak av romrussin. Därefter serverades ostbricka med smör och kex, varefter måltiden avslutades med olika sorters glass och andra efterrätter. Dryckerna till denna överdådiga måltid bestod av champagne, ett antal utsökta franska och tyska viner samt sherry, portvin och sydafrikanskt dessertvin från Constantia.

Detta var verkligen ingen 5:2-matsedel.

Ingmar Elofsson har verkligen åstadkommit en synnerligen intressant och välskriven bok, där bildmaterialet är omfattande med gamla och nya foton, kartor, ritningar, lutningsdiagram m.m.

Olle Melin

Flottans Män i Karlskrona 75 års jubileum

Den 14 september var vår Ordförande Peter Glimvall med fru inbjuden att representera vår förening i samband med att Flottans Mäns lokalavdelning i Karlskrona firade 75 år. Festen avhölls på Sjöofficersmässen i Karlskrona. Till festen kom ett 80 tal medlemmar och ett stort antal inbjudna gäster och representanter från vänföreningen Tyska Marinekamradschaft i Peenemünde, Förbundsordföranden för Flottans Män i Sverige Kommendör Johan Forslund och lokala Kamratföreningar från KA 2 och F 17. En god festmiddag serverades under kvällen och ett antal tal och gåvor överlämnades av de inbjudna gästerna. Vår förening överlämnade en gåva i form av en tavla föreställande Kungsholms fort. Kvällen avslutades med dans.

Foto: Bo-Inge Andersson

Kent Alritzson

Ordföranden i FM lokalavdelning i Karlskrona Göran Löfgren hälsar medlemmar och gäster välkomna

Mingel i Sjöofficersmässens trädgård

Peter Glimvall håller tal till den jubilerande föreningen.

Korsord 2013:2

Gustav Karlsson har konstruerat korsordet

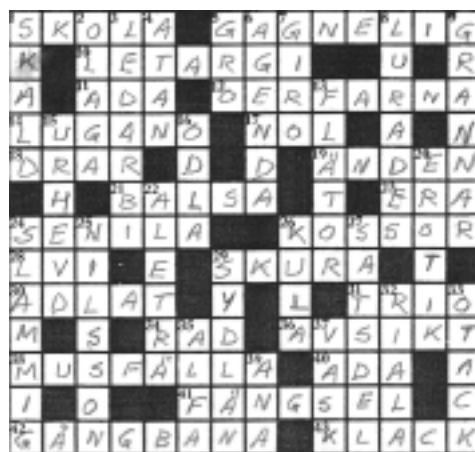
Lösningen sänds senast 1 febr 2014 till

Gustav Karlsson

Syrenvägen 4

370 30 RÖDEBY

Pris till de första öppnade rätta lösningarna.

Lösning ochvinnare korsord 2013:1

Arne Lundström, Stockholm

Håkan Elmqvist, Älvsjö

Barbro Bruno, Svängsta

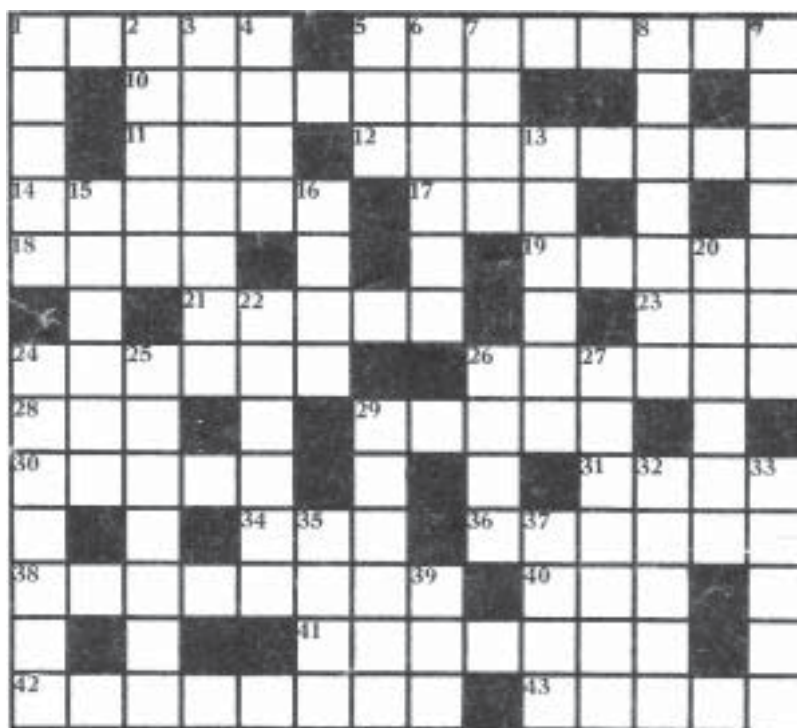
Vågräta ord

1. Gjorde Tambaskälvers båge
5. Efter segelfartyg
10. Rum för education
11. Tidig förkortning för radar
12. Flickor i Valhall
14. Brist i bröst eller buk
17. Känd götamö
18. Släpat
19. Böna i grått eller blått
21. En stund av evighet
23. On really now
24. Hyperboliskt "okejande"
26. Inte att förväxla med valfläsk
28. Bestialiska people och okokta ägg
29. Som en stege
30. På skepp och storgubbar
31. "Märk!"
34. Donna prima
36. Att hålla sig på
38. Lämning som varar
40. Lars Magnus Ericsson
41. Respons
42. Dussinmängd
43. Kände på sig

Lodräta ord

1. Tala fårspråk
2. Internationell, ideell organisation
3. Flabba; kanske
4. Ovåt (!?)
5. Däka
6. Traskande köpman
7. Oledsen (!?)
8. Egyptisk faraon
9. Vältalig
13. Svängrum
15. Valhall

16. Oavgjort
20. Sådana behöver vila
22. I borgar och byar
24. Vällat
25. Undernärd och pinad fura
26. En sorts tak
27. Åkerbrukare
29. Osande grundämne
32. Förorena
33. Ordningstal för en kung, Oscar
35. Skepp och stjärna
37. Flicknamn
39. Sjöfågel

Födelsedagar m.m.

Vi gratulerar

90 År

Arne Ferrington	Huaröd	04/05
Lennart Norén	Jämjö	28/05

85 År

Else Andersson	Jämjö	14/01
Kerstin Heller	Karlskrona	21/02
Sten Svensson	Vadstena	10/04
Jerker Norvidsson	Grevie	04/05

80 År

John-Erik Johnsson	Svängsta	23/02
Kjell Lodenius	Karlskrona	01/03
Håkan Elmquist	Älvsjö	06/03
Stefan Furenius	Karlskrona	13/03
Gertrud Johannesson	Nättraby	16/03
Åke Jeansson	Tving	28/05
Nils-Gunnar Ivarsson	Sturkö	14/06

75 År

Alf Sernhed	Jämjö	10/03
Göran Kockum	Karlskrona	26/03
Roland Hultgren	Karlskrona	17/05
Lars Stridbeck	Jönköping	20/05
Arne Karnehov	Rödeby	27/05

70 År

Kajsa Larsson	Karlskrona	03/01
Inger-Maj Gustafsson	Karlskrona	05/02
Jan Spjuth	Lyckeby	23/02
Sven-Eril Bengtsson	Karlskrona	28/02

Rolf Philipsson	Nättraby	22/03
Rolf Hurtig	Eslöv	04/05
Lars Källemark	Lyckeby	01/06
Lars Lennartsson	Lund	18/06

65 År

Gunnar Nyström	Karlskrona	11/01
Christina Alritzson	Karlskrona	10/02
Agneta Schertell	Rödeby	24/02
Leif Nivebro	Växjö	06/04
Krister Joelsson	Karlskrona	21/04
Jan-Åke Samuelsson	Karlskrona	14/06

60 År

Peter Hydén	Karlshamn	27/01
Kristian Gruwberger	Karlskrona	03/02
Per Carlenhag	Lund	17/02

55 År

Ingemar Andersson	Karlskrona	15/02
Rune Svensson	Solna	23/03
Mikael Eriksson	Upplands Väsby	10/06

50 År

Anders Ljung	Landskrona	18/02

Avliden kamrat

Ebbe Andersson	Ramdala	2013-07-30

Ny medlem

Mikael Alf	Karlshamn

Radiosignalister 1. batt 1959

På främre raden ser vi fr.v. Antonsson, Arne Niklasson, Björn Magnusson, batteri-
chef, Gillis Nilsson, pluton-
chef, Åke Swärdh och Hasse
Berg.

I den övre raden, tredje från
vänster, finns även under-
tecknad med.

Dag Åshage

Bilder från Höstmötet 2013

Foto: Kent Alritzson

